

Senter mot etnisk diskriminering

LIK BEHANDLING • LIK MULIGHET • LIK RETT

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO
For: Henning Gorholt

Kultur- og kirkedep.
AØ
19. OKT. 2004
2004, 3038-011

Vår ref.
04/335-CG

Deres ref.

Dato:
15.10.2004

Senter mot etnisk diskriminering er et uavhengig forvaltningsorgan som ble opprettet ved kgl. res 11.09.98. Senteret har to hovedoppgaver. Vi skal kartlegge omfanget av diskrimineringsproblemet i Norge, og vi skal dessuten yte rettshjelp til personer som føler seg diskriminert på grunn av trosbekjennelse, rase, hudfarge, eller nasjonal eller etnisk opprinnelse. Ytterligere informasjon om Senteret kan De finne på våre hjemmesider på Internett: www.smed.no

HØRING: UNESCO. UTKAST TIL KONVENSJON FOR Å VERNE OG FREMME ET MANGFOLD AV KULTURTRYKK

GENERELT

Senter mot etnisk diskriminering (SMED) stiller seg positiv til utkast til UNESCOs konvensjon for å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk (CLT/CPD/2004/CONF-201/2). Utkasteteksten og de forslagene som blir lagt frem lykkes med å skape en helhetlig sammenheng mellom mål og virkemiddel.

SMED erfarer at rasisme og diskriminering i større grad knyttes til kulturelle forskjeller heller enn gamle forestillinger om biologiske forskjeller. Kultur og kulturuttrykk er i økende grad gjenstand for negative reaksjoner og omtale.

Vi ser at det er en viktig forutsetning for at denne konvensjonen skal oppfylles i praksis at den blir godt kjent blant minoritetsorganisasjoner og kulturorganisasjoner generelt. Her må det vektlegges bred informasjon til minoritetsorganisasjoner, ikke minst organisasjonene til nasjonale minoriteter som har vært eksponert for statens fornærkningspolitikk. SMEDs erfaring med bl.a. Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter, er at det er avgjørende at både sentrale og lokale myndigheter er kjent med sine forpliktelser i henhold til konvensjonen, og at målrettet og regelmessig informasjon må til før konvensjonen overholdes i praksis. Litt uklart hva du egentlig mener her, siste setning.

Nedenfor følger SMEDs kommentarer til enkelte deler av teksten. SMED begrenser sine kommentarer til avsnitt III.1.9, som angår foreslått informasjonsplikt og transparency, avsnitt III.1.7.2.a, om plikt til å sikre et mangfold av kulturuttrykk, avsnitt III.1.8, om plikt til å verne truede former for kulturuttrykk, avsnitt III.2.2.d som angår rettigheter og plikter ved internasjonal samarbeid og avsnitt IV, om forhold til andre instrumenter.

AVSNITT III.1.9.D- INFORMASJONSPLIKT OG TRANSPARENCY

"[States Parties shall...] notify UNESCO on a biennial basis of the new measures that have been taken to promote the diversity of cultural expressions within their territory and to ensure openness towards foreign cultural expressions."

SMED er positiv til en statlig innrapporteringsplikt; dette vil kunne bidra til å synliggjøre prioriteringer, samt omfanget av tiltak som er iverksatt.

Likevel er det SMEDs erfaring at en statlig innrapportering vil ikke nødvendigvis i seg selv gi et helhetlig bilde av resultatene knyttet til statens tiltak. Som en selvstendig faginstans har SMED f.eks. valgt å lage skyggerapporter til FN og Europarådet i forbindelse med statlig rapportering til:

- FN-komiteén som overvåker rasediskrimineringskonvensjonen (CERD)
- Europarådets komité som overvåker Rammekonvensjonen for nasjonale minoriteter
- Europarådets komité mot rasisme og intoleranse (ECRI)

SMED presiserer at det er viktig å åpne for at ulike minoritetsorganisasjoner får relevante opplysninger og anledning til å utfylle statens rapportering med sine egne syn.

AVSNITT III.1.7.2.A PLIKT TIL Å SIKRE ET MANGFOLD AV KULTURUTTRYKK

"States Parties shall also ensure [...] that the legal and social status of artists and creators is fully recognized, in conformity with international existing instruments [...]."

I SMEDs erfaring møter kulturarbeidere med minoritetsbakgrunn en rekke hindringer i Norge i dag. Dette gjelder kulturarbeidere generelt, inkludert skuespillere, forfattere og billedkunstnere. SMED har blant annet mottatt flere henvendelser fra kulturarbeidere som mener seg diskriminert.

Hindringer som kulturarbeidere med minoritetsbakgrunn opplever inkluderer, men er ikke begrenset til:

- manglende aksept og dårlig tilgang på oppdrag
- vanskelige krav til potensielle medlemmer av eksisterende kunstnerorganisasjoner
- vanskeligheter knyttet til utstedelse av visa og innreise til Norge

SMED er positiv til at konvensjonen understreker statens ansvar for å motarbeide hindringer for kulturarbeidere med minoritetsbakgrunn.

AVSNITT III.1.8 PLIKT TIL Å VERNE TRUEDE FORMER FOR KULTURUTTRYKK

SMED ønsker her å særlig trekke frem behovet for vern av kulturuttrykk og språkutfoldelse blant nasjonale minoriteter. I de fleste europeiske land har nasjonale minoriteter ført en kamp for å ivareta sitt morsmål og sin kultur, og mange grupper har møtt diskriminering i flertallsbefolkningen. Noen språk er døde, og noen grupper har mistet sitt kulturelle særpreg. Så også i Norge. Her nevnes det Samer, Kvener, Skogfinner, Rom, Romani, og Jøder.

Nasjonale minoriteters rett til kulturuttrykk omtales i Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter. I praksis er det fortsatt en utilfredsstillende situasjon, for eksempel i forhold til bevilgninger som rammer statlig mediestøtte for kvener og andre grupper.

Ved siden av å ta vare på individenes rettigheter og beskyttelse, har den norske staten også forpliktelse til å verne kulturuttrykk som har historisk vært undertrykket og usynliggjort i samfunnet.

AVSNITT III.2.2.D RETTIGHETER OG PLIKTER VED INTERNASJONAL SAMARBEID

"[States Parties shall...] foster the free circulation and mobility of artists and creators."

SMED har hatt flere henvendelser i forhold til utenlandske kulturutøvere som har møtt problemer ved innreise til riket.

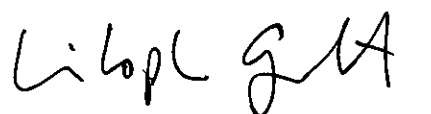
SMED er positiv til at konvensjonen understreker statens ansvar for å sikre at kulturutøvere, på lik linje med andre som søker opphold, får sine søknader vurdert på individuell grunnlag og innen rimelig tid.

AVSNITT IV. FORHOLD TIL ANDRE INSTRUMENTER

Det er en utfordring at ICERD, rasediskrimineringskonvensjonen, gir myndighetene lite føringer i forhold til kulturelle rettigheter. UNESCO-konvensjonen for å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk vil gi et nytt verktøy som supplerer dagens konvensjonsvern av etniske, språklige, religiøse og kulturelle minoriteter, og bidra til et økt fokus på myndighetenes forpliktelse til å legge til rette for også minoriteter i kulturlivet.

Med vennlig hilsen

Ann Helen Aarø
Fungerende daglig leder

Christopher Gambert
Førstekonsulent

Antall vedlegg: 0

Mottakere:

Kultur- og
kirkedepartementet

Postboks 8030 Dep

0030 OSLO